

Källkritik

När du ska söka information på nätet så gäller det att var uppmärksam! Om du skriver in ett sökord på en sökmotor, ex. Google, så kan du få väldigt många träffar. Hur tillförlitliga de är, kan variera. Ju noggrannare du är när du svarar på frågorna, desto mer kunskap visar du att du har när det gäller informationssökning på Internet. Svara därför uttömmande på frågorna!

Uppgifterna:

1. En vanlig sida att söka information är Wikipedias hemsida. Hur tillförlitlig är den? Läs igenom artikeln

**<https://svenska.yle.fi/artikel/2016/05/18/kan-man-lita-pa-wikipedia>
och resonera.**

Enligt denna sida om Wikipedia så tolkar jag det som att det kan vara lite olika om den är sann eller inte. Det beror helt enkelt på, man får helt enkelt vara lite på sin vakt när man läser på Wikipedia, ställa sig frågan "kan detta vara sant? Är detta rimligt?".

Denna artikeln tar upp några exempel på vad man ska titta efter om en artikel på Wikipedia är sann eller inte sann.

T.ex så kan vem som helst skriva i Wikipedia, t.ex en privatperson och då ska man vara lite försiktig på vad man ska lita på.

Men samtidigt granskas Wikipedias fakta ibland, för att veta det kan man gå in på artikeln. Om det står om ett ämne som är aktuellt nu och att man ser att artikeln är granskad så kan man lita på den. De som redigerar texterna på Wikipedia brukar nämligen vara snabbare på att granska artikeln om den är aktuell idag, i dagens samhälle.

Efter att ha läst denna artikeln om Wikipedia. så kan jag börja lita mer på Wikipedia känner jag eftersom att det som står i artikeln låter rimligt, det är mycket fakta, texten är skriven bra och formell. I texten tar de upp för-och nackdelar om trovärdigheten på Wikipedia. Efter att ha läst denna artikeln har jag lärt mig att man kan se om artikeln är granskad eller om vem som helst kan skriva i artikeln. Om artikeln är nyskriven

och granskad nyligen kan man lita på den för då är det ett aktuellt ämne än om att artikeln skrevs 2010 ex och är granskad 2010, då är den inte så pålitlig om den handlar om något aktuellt. Men däremot om en artikel handlar om vår historia och den är granskad så är den pålitlig.

2. Nationalencyklopedin (NE) räknas som en tillförlitlig källa. Vad gör NE till en tillförlitlig källa? Adressen dit är: www.ne.se och finns länkad under "Genvägar" på Hjärntorget

Något som gör Nationalencyklopedin till en tillförlitlig källa är att NE boken skrevs av 4000 experter, som vet vad som är sant och inte sant. När NE utgavs på internet också så uppdaterades de ständigt med texter och nya tjänster, vilket betyder att informationen på NE alltid är färsk, ny och alltid kontrollerad, vilket gör den pålitlig.

NE har också kompletta digitala läromedel för högstadiet och gymnasiet. Det finns också digitala ordböcker på bland annat svenska, engelska, spanska, franska, tyska och arabiska. Detta gör den också trovärdig för vem skulle vilja köpa läromedel för skolan om inte informationen stämmer? NE har dessutom utgitt massa böcker, de skulle inte få trycka så mycket böcker om det som stod där inte var sant.

3. Vad ska man tänka på när man söker fakta om något. Tänk dig att du ska lära någon som inte hört talas om källkritik tidigare. Förklara så utförligt du kan vad man ska tänka på, exemplifiera gärna.

Det man skall tänka på när det gäller källkritik är att man skall vara noga med vilken källa man tittar på. Det är bra att jämföra olika sidor med varandra och se om det står samma information, om det gör det så är den faktan mer trovärdig. Man skall vara noga med att kolla upp när sidan är skriven eftersom att man måste veta om sidan är aktuell eller inte. Om sidan till ex är skriven 2008 och du tittar på källan år 2020 så är

texten på sidan inte så trovärdig eller aktuell längre, om inte sidan har uppdaterats nyligen.

Man kan också titta på vem som skrivit artikeln, om det är en privatperson med egna åsikter tex så är sidan inte så trovärdig. Men om sidan är skriven av skatteverket, politik eller kungahuset så är sidan mer trovärdig. Det är svårare att lita på en blogg än till ex skatteverket.

Wikipedia är en sida där de har mycket fakta om allt möjligt men vem som helst kan gå in och skriva där. det finns kontrollanter som kontrollerar artiklar på Wikipedia.

Det finns experter som är inne på Wikipedia lite då och då och läser igenom artiklar och ändrar om något inte stämmer. Men de hinner inte med alla artiklar. Man kan se på sidan om artikeln är kontrollerad och då är den mer trovärdig till skillnad från om den inte är det.

Man ska också titta på när den är skriven, om artikeln är kontrollerad nyligen och om ämnet är aktuellt så kan man lita på källan.

Om sidan är slarvigt skriven, mycket svärord eller stavfel så är det svårare att lita på källan. Om det inte finns namn på vem som har skrivit artikeln eller om man inte ser något datum som artikeln är publicerad så är sidan opålitlig.

4. Du ska jämföra två olika webbsidor som båda handlar om djurförsök.

Utgå från dessa båda webbplatser. Frågorna gäller alltid båda webbplatserna!

Ibland handlar det om att jämföra dem. Resonera gärna!

www.djurensratt.se/vara-fragor/djurforsok

[Djurförsök](#)

www.djurforsok.info/vadardjurforsok.4.303f5325112d7337692800010071.html8

- a. **Ta reda på vem som står bakom webbplatsen? Vilken typ av avsändare är det? Är den/det/de exempelvis en privatperson, organisation, myndighet eller företag?**

Första artikeln (djurensrätt):

Organisationen på denna sidan och de som står bakom webbplatsen är djurens rätt.

De kallar sig för vetenskapsrådet.

Andra artikeln (djurforsok):

Den som är ansvarig för webbplatsen är Djurförsök.info och det är ett samarbete mellan Vetenskapsrådet och åtta svenska universitet.

- b. **Talar de om vilket syfte de har med webbplatsen? Eller är budskapet dolt?**

(Dolt= ibland vill man inte öppet gå ut med ett budskap)

Första artikeln (djurensrätt):

På sidan Djurens rätt kommer budskapet fram väldigt bra och vilket syfte de har. De berättar t.ex om vad de står för, vad de gör och vad de arbetar för. De står för djurens rätt och hela sidan handlar om det ämnet. Sidan är välformulerad om vad de gör och den är neutral, enkelt sagt det finns inga egna åsikter med på sidan utan det är ren fakta.

Andra artikeln (djurforsok):

Sidan har budskap om att förklara hur djurförsök går till och vad djuren får genomlida men även så förklarar dom bra vad det handlar om, hur det går till, alternativa metoder på djuren och vad som är lagligt och inte. Syftet är att informera folk om djurförsök och dess fördelar och nackdelar. Dom svarar även på olika frågor som man kan ha om djurens rätt och djurförsök.

c. Presenteras innehållet som fakta eller åsikter?

Första artikeln (djurensrätt):

På sidan Djurens rätt är dom flesta artiklar bara faktabaserat medans en artikel som jag läste är mer om Djurens Rätts egna åsikter, men inte någon individs åsikter utan deras egna åsikter som organisationen Djurens rätt. De skriver inte i jag-form utan i vi-form.

Andra artikeln (djurforsok):

I den här artikeln är det bara ren fakta, inga åsikter alls. Det står mycket om vad forskare ha kommit fram till osv. Denna sida arbetar för att ge en nyanserad bild på djurförsök.

Till exempel:

Första artikeln (djurensrätt)

“Vi arbetar för ett avskaffande av djurförsöken”, “Detta innebär inte att vi är emot...”

“Enligt den svenska djurskyddslagen är det...”, “Enligt EU:s definition är det...”

Andra artikeln (djurforsok)

“Resultaten forskare kommer fram till kommer...”, “Fler forskare som forskar på olika sjukdomar...” osv.

d. Kan du ge exempel på ord eller meningar som ger uttryck för åsikter eller värderingar snarare än att de är rena fakta?

Åsikter kan börja med:

“Jag anser”, “jag tycker”, “jag tror att”, “jag påstår”, “min åsikt är” “jag känner att” “jag vill” “jag är”

Medans ren fakta kan börja med:

“Socialstyrelsen anser att”, “politiken säger”, “det här skrev polisen”
“nämnden beslutar att”, “forskningen visar på att”

Till exempel:

Till exempel på sidan “Djurens rätt” så börjar en mening med “Enligt den svenska definitionen för djurförsök...”

Fler exempel på den sidan är: “Enligt den svenska djurskyddslagen är det tillåtet att...” och “Enligt den svenska djurskyddslagen...”

På sidan “Djurförsök.info” skriver de t.ex såhär: “Svensk definition baseras...”, “den europeisk definitionen” och “med alternativa metoder...”.

Åsikter:

Djurens rätt

Sidan djurens rätt har en stark åsikt, så hät uttalar de sig om den:

“Djur är liksom människor kännande varelser med intressen och behov som måste tillgodoses. Vi kan aldrig acceptera att man ser på djuren som varor, som ting för människor att utnyttja efter eget godtycke.

Djurens Rätt vill vara djurens röst i samhället och försvara deras rättigheter. Djurens Rätt är en icke-våldsorganisation som arbetar med demokratiska metoder och fredliga medel.”

e. Hänvisar man till andra källor? (Det ökar trovärdigheten om valda källor är av hög kvalitet)

Första artikeln (djurensvär):

På djurensvär hänvisar de till andra källor som man kan läsa på, de hänvisar till exempel de här sidorna:

[Understanding Animal Research](#) och [Lab animal tour](#) där man kan besöka fyra olika laboratorier.

Men även till sidorna: [Läkemedelsverket för godkännande av nya läkemedel](#), [Reach](#), [EU:s förordning om kemikaliekontroll](#), [Jordbruksverkets webbplats](#), [danska 3R-centrumet](#), [brittiska centrumet för 3R-frågor](#).

[Läs mer i SJVFS 2012:26.](#)

Det fanns många källor som sidan hänvisade till vilket ökar trovärdigheten på djurensvär sida.

Andra artikeln (djurförsök):

De hänvisar även till andra källor på sidan djurförsök vilket gör att sidan blir mer trovärdig.

De hänvisar bland annat till de här källorna:

[djurskyddsförordningen](#), [Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om försöksdjur](#), [Jordbruksverket](#), [Sveriges 3R-center](#), [Centrala djurförsöksetiska nämnden](#),

f. Känns webbsidorna trovärdiga i sin helhet? Här kan du väga samman alla de föregående svar du gett.

Jag tycker att både webbsidorna känns väldigt trovärdiga i sin helhet efter att ha granskat de. Båda sidorna har riktiga namn som tex vetenskapsrådet och den andra sidan Djurförsök har även

samarbeten med vetenskapsrådet och åtta svenska universitet.

Vetenskapsrådet låter väldigt trovärdigt.

Båda sidorna verkar väldigt trovärdiga eftersom att sidorna har bra information, de skriver vad de gör, hur det går till och vad de står för/arbetar för. Vilket visar på att de kan stå upp för det de gör. Båda sidorna har också bara ren fakta, vilket gör de mer pålitligt än om det skulle vara mer egna åsikter inblandade.

Sidorna är välformulerade och budskapet kommer fram väldigt bra om vad de gör och vad djurförsök är osv, vilket gör att sidorna låter mer trovärdiga eftersom att det låter som att de vet vad de skriver om.

På båda sidorna är det bara ren fakta, inga åsikter alls. Det står mycket om vad forskare ha kommit fram till osv. Båda de här sidorna arbetar för att ge en nyanserad bild på djurförsök. Detta är också ett tecken på att de är en bra källa tycker jag och att man kan lita på sidorna. Det är mer trovärdigt om det inte är några egna åsikter med på sidorna utan bara ren fakta.

Sidorna har också hänvisat till andra källor, vilket betyder att sidorna är pålitliga och att de har mycket information på sidorna om deras ämne.

Likheter

Båda sidorna tar upp djurens lidande.

Likheterna på de här sidorna är att båda sidorna säger att de gör djurförsök på djurklasserna däggdjur, fåglar, kräldjur, groddjur, fiskar, rundmunnar och bläckfiskar. Men även på andra djurklasser som exempelvis insekter. Men att det då inte definieras som ett djurförsök enligt den svenska definitionen och inte heller enligt EU:s definition.

Båda sidorna skriver också om djurens lidande. Djurforsok har även statistik med i sin text vilket gör det som står blir mer trovärdigt eftersom att de kan bevisa hur det är och ser ut. Men däremot har inte Djurens Rätt med någon statistik i sin text om djurens lidande.

Skillnader

Skillnaderna mellan de här två sidorna är att sidan djurens rätt tycker inte att det är djurförsök med provfiske eftersom att enligt EU-definitionen är det inte djurförsök då djur används i beteendeförsök utan ingrepp,

Medans på sidan Djurforsok säger att från och med 2003 räknas fisk som fångas genom provfiske som försöksdjur.

Sidan djurensrätt.se har skrivit lite mer om djurens lidande än sidan djurforsk.info har gjort på sin sida om djurens lidande.

Första artikeln - Djurens rätt (Djurensrätt):

På den här sidan är det också bara ren fakta, inga åsikter alls. Det står mycket om vad forskare ha kommit fram till osv. Denna sida arbetar för att ge en nyanserad bild på djurförsök.

Sidan djurens rätt har bara egna åsikter på en artikel, resten på sidan är ren fakta. Den enda artikeln som har egna åsikter handlar bara om vad organisationen djurens rätt tycker och inte personliga åsikter från egna individer. De använder vi form och inte jag form vilket låter mer proffsigare, och det gör det mer trovärdigt.

Sidan djurensrätt är dessutom en organisation vilket jag tycker känns mycket pålitligt eftersom en organisation brukar veta vad de pratar om. Djurens rätt tar även upp hur det går till, de sitter alltså med kunskap om hur det funkar. De tar även upp vad lagen säger och vad som är rätt och fel, detta gör det ännu mera trovärdigt eftersom att de förklarar utförligt vad lagen säger och vad som är rätt och fel osv.

De svarar även på personers frågor, detta gör det ännu mera trovärdigt eftersom att det känns som de har bra kunskap för att kunna svara på människors frågor och även skriva en hel sida om testförsök på djur. De tar även upp för-och nackdelar med djurförsök, vilket innebär att de har bra erfarenhet om både för-och nackdelarna.

Sidan "Djurens Rätt" är väldigt välformulerat vilket jag tycker är en stor sak om man ska lita på sidan eller inte, sidan ska kännas ordentlig, vilket denna sida gör. De börjar till exempel en mening med "Enligt den svenska definitionen för djurförsök..." osv.

Sidan tar även upp olika konkreta saker på vad som innebär ett djurförsök och vad som är ett djurförsök när djuret utsätts för olika saker. Det här gör också sidan pålitlig eftersom sakerna verkar rimliga.

Synonymer till texten Djurensrätt.se

Utföra = göra

Framställning = tillverkning

Ändamål = syfte

Rapportera = berätta

Genetiska = ärftlig

Ordet utföra låter mer korrekt än ordet göra, ordet göra är mer vardags baserat, jag säger ordet göra mer än vad jag säger utföra än fast det betyder samma sak.

Framställning låter mer som ett ord som man använder i olika jobbsammanhang än i vardagslivet.

Ordet syfte låter som ett mer vardagsord än ordet ändamål.

Rapportera låter mer som ett ord som polisen, sjukvården eller socialstyrelsen skulle använda mer en vardags ordet berätta.

Genetiska är ett ord som är mer ett ord som man inte använder till vardags, ärftligt är mer ett vardagligt ord.

Andra artikeln (Djurförsök.info)

Den här sidan använder mycket välformulerade ord som till exempel "Enligt svensk definition av försöksdjur", "Svensk definition baseras på syfte..", "Vetenskaplig forskning....", "Europeisk definition", "Detta betyder att den europeiska modellen...", "I både den svenska och europeiska statistiken..." osv. Vilket gör sidan trovärdigare än om det skulle vara mer vardagliga- eller slang ord.

När en sida uttrycker sig såhär tycker jag att det låter pålitligt eftersom att språket är välformulerat och sidan har inga egna åsikter.

Men också för att de säger vad forskare tror osv.

Sidan tar upp bland annat vad ett djurförsök är osv, vilket jag tycker är jättebra för alla kanske inte vet vad ett djurförsök är. De tar även upp

provfiske, många i Sverige fiskar och då är det bra att informera om vad som är rätt och fel. Sidan hänvisar också till en ny sida där man kan läsa om provfiske, detta är bra eftersom att det gör sidan mer trovärdig när de vill att man ska läsa vidare om saker, som i detta fallet var provfiske. Hur man ska tänka, så det blir så bra som möjligt för djuret osv.

Sidan berättar även om sjukdomsdiagnos och om djur som riskerar att få lida, vad djur kan få utstå osv, de hänvisar till vetenskaplig forskning vilket gör sidan också mer pålitlig eftersom det här har forskarna kommit fram till och då litar jag mer på det än om en t.ex privatperson hade skrivit så.

Ibland kan det vara svårt att skilja på fakta eller åsikter på t.ex en blogg eller på något annat forum där en privatperson skriver.

Synonymer till texten Djurförsök.info

Avlivas = döda/avrätta

Ingrepp = operation

Lidande = smärta

Jag tycker att ordet avlivas låter mer finare än orden döda eller avrätta. Avlivas har en mer positiv klang än fast innehållet är lika negativt som döda och avrätta.

Ordet ingrepp låter också mer finare än operation, ingrepp säger man oftast för det låter lite finare och mindre allvarligare än operation, operation låter så stort tycker jag.

Ordet lidande låter mer negativt tycker jag än ordet smärta, lidande för mig är när det är något jobbigt under en lång period. Medans smärta kommer och går.